

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัย บทบาทของสื่อมวลชนในบ้านวังเคียน ครั้งนี้ใช้วิธีการภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์ในสนามและสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้ให้ข่าว เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นเวลา 3 เดือนในหมู่บ้านที่ทำการวิจัย คือ บ้านวังเคียน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2530 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2531

วิธีการที่ใช้ในการวิจัย ใช้เป็นขั้น ๆ คือ การเข้าสู่หมู่บ้านเพื่อเก็บข้อมูล โดยไม่เปิดเผยตนเองว่าทำการวิจัย ใช้แบบสอบถามนำทางการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์จากข่าวสาร ใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามนำไปสู่การสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม จัดบันทึกข้อมูลลงในบันทึกสนาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นในแต่ละวัน เพื่อหาข้อมูลนำไปสู่ผู้ที่ จะให้การสัมภาษณ์แบบผู้ให้ข่าว โดยคัดเลือกผู้มีความสำคัญในการใช้สื่อมวลชน เช่น ผู้มีประสบการณ์ในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผู้สูงอายุที่ทันเหตุการณ์ ขณะสื่อมวลชนเข้าสู่หมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ประกอบการค้าขาย ที่นำสินค้ามาขายตามคำโฆษณาของสื่อมวลชน รวมทั้งนักจัดรายการวิทยุ

จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ตรวจสอบกับบันทึกสังเกตการณ์ เมื่อสอดคล้องตรงกัน ก็นำมาอธิบายด้วยกรอบทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน และทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับสาร ปรากฏผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชนในบ้านวังเคียน คือวิทยุ และโทรทัศน์ มีบทบาทในการให้ข่าวสารแก่ชาวบ้านวังเคียน เป็นไปตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยวิทยุให้ข่าวสารในระดับท้องถิ่น ที่รัศมีการออกอากาศครอบคลุมไปถึงข่าวสารเกี่ยวกับบุคคลในท้องถิ่น กลุ่มบุคคลในท้องถิ่น เหตุการณ์ในท้องถิ่น ข่าวสารจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น

คือ หมู่บ้าน อำเภอ ในจังหวัดแพร่ และจังหวัดแพร่ และจังหวัดใกล้เคียง ส่วนโทรทัศน์ มีบทบาทในการให้ข่าวสาร ในระดับที่กว้างขวางกว่าวิทยุ คือข่าวสารภูมิภาคในภาคเหนือ ข่าวสารจากส่วนกลางระดับชาติ ข่าวสารจากต่างประเทศ บทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร ของทั้งสองสื่อ ให้ข่าวสารต่างระดับกัน และเชื่อมโยง รับช่วงสอดคล้องกัน ทำให้ชาวบ้าน วังเคียนได้รับข่าวสารเป็นประจำ

2. สื่อมวลชนในบ้านวังเคียน มีบทบาทในการให้ความรู้แก่ชาวบ้านวังเคียน เป็นไปตามกรอบหน้าที่ตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนให้ความรู้ทั้งรายการ ให้ความรู้โดยตรง และความรู้ที่แทรกอยู่ในรายการอื่น ๆ วิทยุจะให้ความรู้เกี่ยวกับ เศรษฐกิจ การแจ้งประกาศ แจ้งเหตุ เตือนภัย สำหรับโทรทัศน์จะให้ความรู้โดยตรง ในระดับสูงกว่าท้องถิ่น ในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และต่างประเทศ เป็นความรู้ที่ไม่เฉพาะท้องถิ่น โทรทัศน์ให้ความรู้ที่เข้าใจ จูงใจ ดึงดูดใจได้มากกว่าวิทยุ เพราะเป็นภาพ เสียง และความเคลื่อนไหว แต่วิทยุจะให้ความรู้ได้ละเอียดกว่าโทรทัศน์ เพราะมีเวลาออกอากาศมากกว่า อธิบายรายละเอียดได้มากกว่า มีบ่อยครั้งกว่า และ ใกล้เคียงตัวชาวบ้านวังเคียนมากกว่า

3. สื่อมวลชนในบ้านวังเคียน มีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่ ชาวบ้านวังเคียน เป็นไปตามหน้าที่ ตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนได้ ถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน คือละครขอ ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคเหนือ วิทยุมี บทบาทนี้มาก่อนโทรทัศน์ เพราะมีมาก่อนโทรทัศน์ วิทยุมีรายการแสดงละครขอเป็นประจำ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ไม่สูญหาย และถ่ายทอดให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จัก เข้าใจ ในวัฒนธรรมพื้นบ้านของภาคเหนือ แต่วิทยุไม่สามารถถ่ายทอดไว้ได้เต็มรูปแบบ เพราะไม่มี ภาพและความเคลื่อนไหว สำหรับโทรทัศน์ ซึ่งมีบทบาทนี้ภายหลังได้แพร่ภาพออกอากาศ การแสดงละครขอเป็นประจำทุกสัปดาห์ เป็นการถ่ายทอดที่เต็มรูปแบบมากกว่าโทรทัศน์ เพราะถ่ายทอดไว้ได้ทั้ง ภาพ เสียง และความเคลื่อนไหว มีบทบาทในการถ่ายทอด รูปแบบการแสดงไว้ครบสามารถรับรู้ และเข้าใจได้มากกว่าวิทยุ แต่การแสดงก็มีจำนวน ครั้งน้อยกว่าทางวิทยุ สื่อมวลชนในบ้านวังเคียนจึงมีบทบาทนี้เชื่อมต่อกัน เอื้ออำนวยซึ่งกัน

และกัน คือวิทยุมีบทบาทต่อเนื่อง และให้เวลามาก สามารถฟังเพื่อความเพลิดเพลิน และโทรทัศน์เอื้อในด้านถ่ายทอดรูปแบบไว้ได้ครบ เป็นการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรม ทั้งสองสื่อจึงรวมกันเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทในด้านนี้

4. สื่อมวลชนในบ้านวังเคียน มีบทบาทในการให้ความบันเทิงแก่ชาวบ้าน เป็นไปตามหน้าที่ตามทฤษฎีบทบาท และหน้าที่ของสื่อมวลชน วิทยุมีบทบาทให้ความบันเทิงต่อเนื่องเป็นเวลานาน ให้ความบันเทิงหลากหลาย และมีเนื้อหาในการให้ความบันเทิงมากที่สุด เมื่อเทียบกับเนื้อหารายการชนิดอื่น โทรทัศน์ก็เช่นเดียวกันที่ให้ความบันเทิงมากกว่าเนื้อหาชนิดอื่น วิทยุจะมีความบันเทิงตลอดเวลา เพราะชาวบ้านจะเปิดวิทยุตลอดเวลา และจะนำไปด้วยในเวลาทำงาน ในขณะที่โทรทัศน์ จะมีความบันเทิงเป็นครั้งคราว เท่าที่ชาวบ้านจะมีเวลาว่างที่จะชมได้ และสามารถเข้าใจ จูงใจ ดึงดูดความสนใจได้มากกว่า โดยมีภาพ เสียง และความเคลื่อนไหว แต่ถูกจำกัดบทบาทด้วยเงื่อนไขของเวลา จะมีความบันเทิงในเวลาค่า ชาวบ้านจะชมความบันเทิงจากโทรทัศน์ และชาวบ้านไม่นิยมนอนติดด้วย และการนำเสนอการบันเทิงทางโทรทัศน์ มีลักษณะเป็นชุดข่าวสารเป็นชุด ๆ ที่กำหนดเนื้อเรื่องไว้ตายตัวแล้ว เมื่อจบชุดหนึ่ง ๆ ก็ไม่มีความผูกพันกับผู้ชม ขาดจากกันไปผู้ชมก็จะหาความบันเทิงจากชุดใหม่ต่อไป ต่างจากความบันเทิงทางวิทยุ ในกรณีของการจัดรายการของนักจัดรายการที่จะให้ความบันเทิงด้วยการเปิดเพลง และพูดคุย ไม่มีเนื้อเรื่องที่กำหนดตายตัว เมื่อจบรายการในวันหนึ่ง ๆ จะยังมีความผูกพันกันผู้ฟังสืบต่อไปในวันต่อ ๆ ไป และสืบต่อกันเป็นเวลานาน เป็นความบันเทิงลักษณะพิเศษที่ชาวบ้านได้รับจากวิทยุ ซึ่งจากการติดตามฟังหลาย ๆ ปี ทำให้ผู้ฟังกับผู้จัดรายการมีความผูกพันคุ้นเคยกัน

5. สื่อมวลชนในบ้านวังเคียนไม่มีบทบาทในด้านการเฝ้ายาม ไม่เป็นไปตามหน้าที่ตามทฤษฎีบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน ทั้งวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนของรัฐบาล มีนโยบาย และกฎระเบียบ ไม่อาจทำให้สื่อมวลชนทำหน้าที่เฝ้ายามได้มากนัก จากการวิจัยครั้งนี้สังเกตไม่พบบทบาทดังกล่าว

6. ในฐานะผู้รับสาร ชาวบ้านวังเคียนมีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจ

ที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อมวลชน สอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชนในการให้ข่าวสารเป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้รับสาร ที่ความต้องการของผู้รับสารได้รับการตอบสนอง วิทยุถูกใช้ประโยชน์ในการรับข่าวสารในระดับท้องถิ่น ชาวบ้านได้ใช้วิทยุเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดข่าวสารในห้องถิ่นใกล้เคียง และใช้บริการข่าวสารจากวิทยุ ชาวบ้านมีโอกาสขอใช้บริการ เลือกข้อมูลข่าวสารจากทางวิทยุ โดยการเขียนจดหมายขอใช้บริการ ซึ่งทางวิทยุก็บริการให้เสมอ วิทยุจึงมีความใกล้ชิดกับชาวบ้าน ในขณะที่โทรทัศน์ถูกใช้ประโยชน์ในการหาข่าวสารในระดับภูมิภาคขึ้นไป ซึ่งเป็นเรื่องไกลตัว นอกสังคมท้องถิ่นออกไป ไม่มีความใกล้ชิด และให้บริการข่าวสารระดับท้องถิ่นแก่ชาวบ้านได้เท่าวิทยุ ชาวบ้านได้รู้ข่าวสารส่วนกลาง จากการชมโทรทัศน์ได้รู้จัก บุคคล สถานที่ ที่อยู่ห่างไกล ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากการโทรทัศน์ในการหาข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจในความเกี่ยวข้องทางสังคมของตนกับสังคมอื่น สื่อมวลชนในหมู่บ้านวังเคียน ถูกชาวบ้านแบ่งหน้าที่ โดยใช้เวลาเป็นตัวกำหนด คือในเวลากลางวัน ใช้ประโยชน์ข่าวสารท้องถิ่นจากวิทยุ ในเวลาว่างกลางคืน ใช้ประโยชน์ข่าวสารไกลตัวจากโทรทัศน์ สื่อมวลชนจึงถูกใช้ให้มีบทบาทสอดคล้องเชื่อมต่อการได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้ชาวบ้านพึงพอใจ

7. การใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนของชาวบ้านวังเคียน ในการแสวงหาความรู้ สื่อมวลชนถูกนำไปใช้ประโยชน์เป็นไปตามทฤษฎี การใช้ และความพึงพอใจของผู้รับสาร กล่าวคือ ทั้งวิทยุ และโทรทัศน์ ชาวบ้านจะถูกนำความรู้ที่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตน ถ้าข่าวสารความรู้นั้นตรงกับความคาดหวัง และความต้องการของตน ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า ความทันสมัย เหตุการณ์ในท้องถิ่น จะใช้ประโยชน์จากวิทยุ และ ความรู้ในระดับภูมิภาคขึ้นไปจะใช้ประโยชน์จากโทรทัศน์ ความรู้จากการได้ยิน ได้ฟัง ได้ชม การโฆษณาสินค้าผ่านสื่อมวลชน ช่วยให้ชาวบ้านรู้จักและเลือกใช้สินค้าตามคำโฆษณา

8. ชาวบ้านได้รับประโยชน์ จากการที่สื่อมวลชนในบ้านวังเคียน ถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ โดยวิทยุมีบทบาทมาก่อนโทรทัศน์ แต่จำกัดด้วยความสามารถถ่ายทอดเสียงเท่านั้น ไม่ครบรูปแบบของการแสดงพื้นบ้านท้องถิ่นได้ โทรทัศน์มีบทบาท

ภายหลัง และสามารถถ่ายทอดไว้ได้ครบรูปแบบทั้งภาพ เสียง และความเคลื่อนไหว ทำให้มรดกวัฒนธรรม รักษาและถ่ายทอดต่อไปได้ สืบแทนการแสดงสดที่ลดน้อยลง และเกิดความพึงพอใจในการที่สื่อมวลชนสามารถตอบสนองความคาดหวัง และความต้องการของตน

9. การใช้ประโยชน์ จากสื่อมวลชนในการแสวงหาความบันเทิงของชาวบ้าน มีการตอบสนองสื่อมวลชน เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสาร บทบาทของสื่อมวลชนที่ให้ความบันเทิง เป็นการตอบสนองความต้องการความเพลิดเพลิน ผักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านวังเคียน ที่ไม่มีแหล่งบันเทิง และมหรสพในหมู่บ้าน ชาวบ้าน ใช้ประโยชน์จากการฟังวิทยุตลอดวัน มีการเขียนจดหมายขอเพลง มีการเลือก ตลอดจนติดตามรายการที่วิทยุเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม จึงมีความใกล้ชิด มีความสัมพันธ์ระหว่างวิทยุกับชาวบ้านมากกว่าโทรทัศน์ และติดตามรายการบันเทิงทางวิทยุอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน สำหรับโทรทัศน์ ชาวบ้านจะใช้ประโยชน์หาความบันเทิงโดยเลือกรายการที่ชอบ และเป็นการชมหาความบันเทิง โดยไม่ผูกพันเช่นที่ใช้กับวิทยุ โทรทัศน์ถูกใช้เป็นแหล่งความบันเทิงในหมู่บ้าน

ข้อจำกัดในการวิจัย

ข้อจำกัดในการทำวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ถึงปรากฏการณ์ที่สังเกตการณ์ในช่วงระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ผลการวิจัยที่ได้รับจึงเป็นผลของการวิจัยของปรากฏการณ์ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ข้อจำกัดก็คือการวิจัยนี้ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหรือภายหลังระยะเวลาดังกล่าว จึงเป็นการวิจัยที่แสดงผลในระยะสั้น ไม่อาจแสดงผลของบทบาทสื่อมวลชนที่จะมีในระยะยาวก็ได้ ซึ่งการศึกษาถึงผลระยะยาว จะต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในภาคสนามนานกว่านี้
2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในช่วงระยะเวลาที่จำกัดไว้ ดังนั้นข้อจำกัดที่อาจเป็นไปได้ และอยู่ภายนอกจากการวิจัยนี้ คือ ปรากฏการณ์บางอย่างอาจมีอยู่ในหมู่บ้านที่ทำการวิจัยก่อนหน้าของผู้วิจัย จะเข้าไปในหมู่บ้าน และไม่เกิดขึ้นอีกในระยะเวลาที่ผู้วิจัยอยู่ใน

ช่วงระยะเวลาทำการวิจัย ซึ่งทำให้สังเกตเห็นพบปรากฏการณ์นั้น และอาจมีปรากฏการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ภายหลังผู้วิจัยออกจากสนามมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยไม่ทราบถึงปรากฏการณ์ดังกล่าว ทั้งสองกรณีอาจเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญ และเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการวิจัยนี้ ข้อจำกัดนี้จึงอาจทำให้ผลการวิจัยนี้ ครอบคลุมไปไม่ถึง ปรากฏการณ์ในสองกรณีนี้ได้

3. ข้อจำกัดในด้านการศึกษาเอกสาร เนื่องจากหมู่บ้านชนบท จะไม่มีเอกสารเกี่ยวกับท้องถิ่นมากพอ เช่น ไม่มีการบันทึกประวัติของหมู่บ้าน ทำให้ผู้วิจัยอาจขาดข้อมูลบางประการที่จะนำมาวิเคราะห์ อธิบายปรากฏการณ์ในปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เอกสารของทางราชการ และเอกสารของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งแสดงข้อมูลปัจจุบันมากกว่าอดีต การเชื่อมต่อกับอดีตกับปัจจุบัน โดยใช้เอกสารจึงเป็นไปได้ไปอย่างจำกัด

4. ข้อจำกัดในการใช้ภาษา เนื่องจากชาวบ้านจะใช้ภาษาท้องถิ่นในการสัมภาษณ์ และมักจะหลีกเลี่ยงการใช้ภาษากลาง เพราะชาวบ้านเกรงจะพูดผิด การทำความเข้าใจความหมายในภาษาท้องถิ่น จึงเป็นข้อจำกัดที่อาจทำให้การสื่อความหมายไม่ตรงกัน ความเข้าใจในภาษาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ ที่ผู้วิจัยในท้องถิ่นจะต้องเข้าใจ และแปลความหมายได้ตรงกัน ผู้วิจัยสามารถพูดภาษาท้องถิ่นได้ แต่ก็ยังมีคำศัพท์เก่า ๆ ซึ่งมักจะเป็นการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ทำให้ต้องยากจนเกิดความแน่ใจว่าถูกต้อง ทำให้การสัมภาษณ์ล่าช้าออกไป และไม่เป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย เรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในบ้านวังเคียน อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ ในช่วงเวลาเดือนพฤศจิกายน 2530 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2531 เป็นเวลา 3 เดือน โดยใช้กรอบความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างไรกับผู้รับสารในหมู่บ้าน และผู้รับสารในหมู่บ้านมีการใช้สื่อมวลชนอย่างไร โดยมีทฤษฎีรองรับคือ ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารมวลชน และทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจของผู้รับสาร มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไปดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยภาคสนามซึ่งใช้เครื่องมือและวิธีการทั้งเชิงปริมาณและภาคสนาม เพื่อวิจัยถึงสภาพโดยทั่วไปของบทบาทที่สื่อมวลชนมีต่อผู้รับสาร และการใช้สื่อมวลชนของผู้รับสาร อันเป็นปรากฏการณ์ที่พบในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้จึงอธิบายถึงปรากฏการณ์ในแนวกว้าง การวิจัยครั้งนี้จึงสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวิจัยในรายละเอียดลึกซึ้งต่อไปได้ และสามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นพื้นฐานของการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อตั้งสมมุติฐานพิสูจน์คำตอบในการวิจัยครั้งต่อไปได้

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงถึงบทบาทของสื่อมวลชน และการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารในหมู่บ้านหนึ่งเท่านั้น ยังมีหมู่บ้านชนบทอีกมากที่ยังไม่ได้ทำการวิจัยถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้รับสารที่เป็นชาวชนบท และการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารที่เป็นชาวชนบท ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการวิจัยในหมู่บ้านชนบทอื่น ๆ และนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกันเพื่อหาภาพรวมของบทบาทสื่อมวลชนต่อชาวชนบท และการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในสื่อมวลชนของชาวชนบท

3. การวิจัยครั้งนี้ วิจัยถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่เข้าไปบ้านวังเคียน อำเภอคลองจังหวัดแพร่ คือวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ผลการวิจัยจึงแสดงถึงบทบาทของวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่มีต่อผู้รับสารในหมู่บ้านนี้ และแสดงถึงการที่ใช้ประโยชน์จากวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ผู้รับสารในหมู่บ้านนี้ตลอดจนความพึงพอใจเท่านั้น มิได้วิจัยถึงบทบาทของหนังสือพิมพ์และภาพยนตร์ ซึ่งไม่มีในหมู่บ้าน การวิจัยครั้งต่อไปจึงสามารถทำการวิจัยในบทบาทของสื่อมวลชนและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนและความพึงพอใจของผู้รับสารในหมู่บ้านชนบทที่มีสื่อมวลชนเข้าถึงครบทั้ง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และภาพยนตร์

4. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจเชิงปริมาณอย่างง่าย และใช้การเฝ้าสังเกตการณ์ ติดตามสัมภาษณ์อย่างต่อเนื่องในข้อจำกัด คือ เฉพาะช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ผลของการวิจัยจึงเป็นผลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทำการวิจัยเท่านั้น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ที่การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้ครอบคลุมไปถึง เช่น โครงสร้างของสังคมส่วนใดในหมู่บ้านนี้ที่ทำให้บทบาทของสื่อมวลชน และการใช้ประโยชน์และความ

พึงพอใจของผู้รับสารมีลักษณะดังที่ปรากฏ และลักษณะดังกล่าวเป็นการชั่วคราวหรือถาวรตลอดจนแนวโน้มในอนาคตจะเป็นอย่างไร

5. การวิจัยครั้งนี้ พบว่าชาวบ้านใช้วิทยุมากกว่าโทรทัศน์ และผู้ประกาศ หรือผู้จัดรายการวิทยุ มีความสัมพันธ์กับชาวบ้านมาก จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำการวิจัยต่อไปถึงบทบาทของผู้ประกาศหรือผู้จัดรายการวิทยุ ที่มีต่อผู้รับสารที่เป็นชาวชนบท โครงสร้างของสังคมชนบทและความสอดคล้องกับบทบาทของผู้ประกาศ หรือผู้จัดรายการ

6. ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงถึงบทบาทของสื่อมวลชนที่กระทำกับผู้รับสารที่เป็นชาวชนบทและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนและความพึงพอใจของผู้รับสารที่เป็นชาวชนบทการวิจัยครั้งต่อไปสามารถใช้แนวทางการวิจัยในบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้รับสารและการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนและความพึงพอใจของผู้รับสาร ในกลุ่มผู้รับสารอื่นได้ เช่นผู้รับสารในชุมชนเมืองที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด เป็นต้น

7. การวิจัยครั้งนี้ ใช้ทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจของผู้รับสาร ซึ่งมีหน่วยประกอบต่าง ๆ ของการวิจัยคือ จุดกำเนิดทางสังคมและจิตวิทยา ของความต้องการจำเป็นต่าง ๆ ซึ่งยังในให้เกิด ความคาดหวังจากสื่อมวลชน (หรือการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่น ๆ) ในก่อให้เกิดผล คือการได้รับความพึงพอใจสนองความต้องการจำเป็น และผลที่ตามมาอื่น ๆ อีก ซึ่งบางทีก็เป็นผลที่ไม่ได้เจตนาเลยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้วิจัยถึงการได้รับความพึงพอใจ เมื่อความต้องการจำเป็นได้รับการตอบสนอง แต่มิได้ครอบคลุมไปถึง ผลที่ตามมาอื่น ๆ อีก ซึ่งบางทีก็เป็นผลที่ไม่ได้เจตนาเลยเป็นส่วนใหญ่ การวิจัยครั้งต่อไป อาจวิจัยถึงผลที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้เจตนาที่ต่อไปได้